

La Letra Mesadièra

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

AGENDA

Ràdios

Del diluns al divendres, a l'entorn de 8h20 e 18h50, lo **dissabte** a 14h00 e lo **dimenge** a 11h00 sus *Ràdio Transparence* (93.7 FM), *De còr e d'òc*.

Cada dimars, de **19h00** a **20h00** - *Era votz dera montanha*, sus *Ràdio Coserans* 94.7 FM

Corses e talhièrs d'occitan

Lo diluns a 9h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan debutants.

Lo diluns a 20h30 a Sent Joan del Falgar (sala del Fogal Rural) - Talhièr d'occitan totes nivèls.

Lo dimars a 17h00 a Foish (Le Leo) - Cors d'occitan debutants e a **18h00** - cors d'occitan confirmats.

Lo dimècres a 17h00 a St Guironç (10 car. del Priolach) - Cors d'occitan debutants e a **18h30** - Cors d'occitan confirmats.

Lo dimècres a 20h30 al Fossat (Teatre de Verdura) - Talhièr d'occitan totes nivèls.

Lo dijòus a 10h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan confirmats.

Lo dijòus a 17h00 a L'Avelhanet (Centre multispòrts) - Cors d'occitan debutants e a **18h30** - Cors d'occitan confirmats.

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

Acamps

11 e 18/04/2019 a **20h30** a Pàmias (Espaci occitan) - Acamp del Cercle occitan Prospèr Estieu. Contacte : 05.81.06.03.88 o ostaloc09@orange.fr

Animacions

05 e 06/04/2019 a Montrejau - Passa-Pòrts : taula redonda, concèrt, balètis, estagis, repais... Organizat per l'Ostau comengés. Contacte : 06.34.95.71.22/contact@ostaucomenges.com

07/04/2019 - Jornada a Limós a l'escasença del jutjament en occitan e del cremadís de Carnaval. Organizat pel Cercle occitan deth Coserans. Contacte : 06.75.40.93.64 o claudine.rivere-souilla@orange.fr

12/04/2019 a 18h30 a Pàmias (Espaci occitan) - *Les Divendres de l'Espaci occitan* - Presentacion del disc novèl « Faribòlas e bimbaròlas » amb Pascala Respaud de *Revelhet*. Manja-dreit après la presentacion. Participacion liura. Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

13/04/2019 a 9h00 a Foish (Fogal Le Léo) - Amassada generala de l'IEO d'Arieja. Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

13/04/2019 a comptar de **17h00** a L'Avelhanet - XV^{en} Macarelada (veire programa p. 2).

LO MOT DE LA PRESIDENTA

Ongan encara, aquel mes de març, èrem a Montsegur, pel remembre dels martirs, sul Prat dels Cremats ; 800 ans aprèp o gaireben creman encara tantes lenhièrs e le combat contunha, sens fin.

I èrem per que volèm pas desbrembar que de tot temps i aguèt d'òmes e de femnas per s'opausar a la fòrça trucaira que totjorn vòl impausar o son Dieu o sa lei. I serem sempre per dire als que nos an panat l'Istòria e la memòria, per nos claufir le cap de vergonha, le nòstre dreit a la vida e a la diferéncia. Coma les cremats de Montsegur tendrem còp e trabalharem al reviscòl de nòstra lenga e de nòstra cultura per çò qu'es l'esséncia del nòstre engatjament : tornar a l'occitan sa dignitat de lenga per l'opausar al reng de patés que li vòlon manténer las mentalitats exagonalas.

Me sembla e sètz benlèu nombroses coma ieu, que dempuèi qu'ai una consciéncia vau d'indignacion en protèstas. E per quina resulta ? Sèm tan fièrs d'èsser civilizats, tant ufanoses de las nòstras democracias e ça que la, le mond ven cada jorn mai òrre e espantós : guèrras, chaples, tortura, manca de libertat, pòbles que vivon dins la paur, exclusion, inegalitats, murtres, panatòris, tantes crimes de denonciar... E cal pas anar quèrre la fanga en çò del vesin, l'avèm en çò nòstre... Le mond ven un mercat, Occitània una reclama...

Fa pauc, una amiga me disiá qu'èra a pèrdre la fe, le vam, que capitariam pas de salvar l'occitan que fin finala vendriá afar d'intellectuals, lenga mòrta, coma le latin e que de tot biaís i aviá causas mai importantas de defendre.

Benlèu? Sabi pas se i a una ierarquia dins las causas. Solide que d'unas son mai preissadas subretot quand la vida e la libertat de las gents son amenaçadas, n'avèm l'exemple en Catalonha.

Cadun causís d'aparar çò que li sembla essencial per son existéncia. Probable que i aja una part d'egoïsme mas pensi, ieu, que totis les que luchan per una causa justa, per que càmbie le mond, aquelis totis amassa, an

20/04/2019 a comptar de **14h00** a Le Fossat (sala polivalenta) - Jornada festiva (veire programa p. 2)

20/04/2019 a comptar de **14h00** a Montaut – Festenal de teatre amb « Es còit le fetge gras » jogat pels *Galejaires* a **17h30**. Animacions diversas tot del long de la vesprada. Tot public. Participacion liura.

Organizat per Padènes Compagnies. Contacte : 07.81.35.56.15/padenescompagnies@laposte.net

rason, son combat es universal. I a pas una causa que valga mai qu'una altra tre que s'agís d'aparar les dreits dels òmes. Lucham pas jamai de badas. Les combats perduts son aqueles qu'avèm pas menats. Nos cal pas opausar tala causa a tala altra mas puslèu far totis amassa contra les que nos vòlon prautir e far desaparéisser.

Es aquò çò important, que i aja totjorn una votz per s'enuçar e que trionfe la justícia !

Per un fum de monde, l'occitan es nòstre país, la lenga de l'ostal qu'avèm ausida tre l'enfància. Ensajan dempuèi sègles

de nos far calar, nos daissarem pas tòrcer!

Le 13 d'abril vos espèri nombroses a l'amassada generala de l'IEO d'Arièja, es un moment important, les enjòcs son màgers, nos cal soscar amassa a l'avenidor de la lenga e de l'associacion.

Demorarem dreits e atal entre totis farem tot.

Annia WOLF

**Dissabte 13 d'abril de 2019
a L'Avelhanet (1 camin de La Coma)**

XV^{ena} Macarelada

17h30 – Teatre en occitan « Es còit le fetge gras » pels *Galejaires*

19h30 – Repais sortit de la saqueta ; begudas

21h00 – Aqueles (Triò vocal)

22h00 – Les Irèges (balèti)

e en primièra mondiala le duò Géraldine et Thierry

Contacte : 05.34.09.07.11 /contacte@macarel.org

**Dissabte 20 d'abril de 2019
a Le Fossat (sala polivalenta)**

14h00 – Lotò en occitan

19h00 – Repais 13€/pers.

Aperitiu ofèrt (inscripcion obligatòria abans le 15/04 ; menar les cobèrts)

21h00 – Balèti amb *Les Bouilleurs de Sons* 8€

Formula repais + balèti 20€/pers.

Contacte : Eliane al 06.40.46.67.56

Muriel al 07.88.40.61.08

En passant per Catalonha

Mès d'un an qu'elegits catalans son en exili o en preson. Qui demòra en çò nòstre, per ne s'indignar publicament ?

An pas tuat degun. An solament tornat botar en causa le concèpte "sagrat" d'Estat-nacion a la mòda del sègle XIX e an tornat reivindicar le dreit a l'autodeterminacion que se vei plan qu'aqueste existís pas brica fàcia als nacionalismes d'estat.

D'unes creguèron que de reivindicar una republica al lòc d'una monarquia lor menariá quelques sostens. Seria desbrembar que le nacionalisme d'estat es ja un totalitarisme. D'unes pensèron que les pichons estats de l'Union Europenca (Malta, Eslovenia, Estonia, Chipre, Lituania, Letonia...) se sentirian solidaris ; mas seria desbrembar que son eles tanben Estats-nacions qu'an una mecanica implacabla que se noirís de sos pròpris imperialismes.

Las causas son atal ficadas e per un brave moment. Se ditz que les Estats-nacions garantisson la patz, seria desbrembar de sièc que les grands conflictes (dels sègles XIX e XX) fusquèron generats pel nacionalisme d'estat.

La casta etatica (partits, administracion nauta, quadres economics, mèdias...) impausan le *statu quo* per que garentisca l'òrdre republican que lor permet de poder prosperar. Mas de qué nos demòra de la democracia, de la volontat exprimida dels pòbles, del pretendut dreit a l'autodeterminacion, e mèis d'una autentica libertat d'expression ?

Les populismes pujan en Euròpa (e endacòm mès). Mas de qui es la falta ? La question es quitament pas pausada. La montada dels extrèms (sovent caricaturas dels nacionalismes d'Estat), le procès dels elegits catalans a Madrid, l'eradicacion de las lengas regionalas dels nòstres collèges e licèus, l'incapacitat d'inventar una alternativa politica a causa del ligam al regime ancian qu'alièna e que d'un ramat se noïsson, fan que sèm dins la nassa.

Deman serà de plorar, mas la demagogia electoralista empacha d'ac dire, e de totas menas qui ac voldria entendre ? Alavetz nos sòrton les "optimistes" de servici (filosòfes, economistas carvatats e autoproclamats) que carrejan lor bona umor coma una masqueta de lor irresponsabilitat.

Se i a una solucion es en nosaus, dins una liberacion en rapòrt dels novèls determinismes e escurantismes que les poders establits, le consumerisme e les que s'enriquisson an botats en plaça.

Dire aquò, es mesurar de sièc le camin que demoraria de recórrer. Mas d'ara endavant sabèm que pas res nos indica pas que serem capables de le recórrer.

Jacme Pince
Febrièr de 2019

~~~~~

La cronica de Claudina Ribèra Solhà

Al meu grèr *(seguida e fin)*

Que trobè tabés un paquet de revistas, non me'n brembi cap mès le nom, a cobèrta bluenca, chiu atacadis per las ratas, que semblavan datar d'abans 14. E encara un devantal de devant, d'una polida estòfa blu marin raiada de jaune, vestitge me pensi d'una tenguda de liadora.

E pueish un flòc de vielhis utisses : le monge amb sa caçairòla andà caufar le lièt l'ivèrn ; un pairòl de coire traucat mèma se l'estamaire avia sajat de'l pedaçar ; una cremalhièra en dus tròces, un trepiè devengut bipède d'aver tant servit ; ferrallas (puntas roselhadas de totas longors e dimensions, relhas, tachas...).

Chiu mès loenh, en una borrona, pelhòfas de milgròs andà poder-las méter en las palhassas, amb dedens una rata morta tament seca que semblava una momia. En un tirador, vestitge de non sai se quin armari, que trobè tabés, plegat dedens un papèr de seda, una pluma de shaquò, d'un oncle qu'avai fèt, a chaval, la guèrra de 70. En fosegant plan, qu'apisquè de vielhas fotòs, en sepià, de gents ja mortis (la memòria familiala que s'avai desbrenbat un flòc de noms).

E tabés qu'alquis libes, d'adultes ça' m diguèren, perque quand les devalè, que l's me tirèren dels dits : n'èran cap del meu atge, pareish. Pueish les corses e les manuals de mon oncle, eilèva al licè de Foish : fisica, matematicas, filosofia, espanhòl... just andal meu atge !

E que cal ajustar en aquela lista una vielha lanternà trincada, oletas andà méter'i le grèish e le confit del gorrin... A si ! Auta grana trobalha. Dedens le recanton le mès escur, un manequin de costurèra, vestitge de la sòr ainada de Mamai-la-Vielha, qu'avai après aquel mestier quand èra joesa. E, de còsta, fusetas amb fièl de lin enrodat alton, acrocadas a un tròç de dentèla començada.

E tabés, una debadora que li mancavan dus o tres fusèls, causa que m'intriguèc annadas, de non'n comprendre l'usatge.

Qué mès ? Un cadieron desempalhat, vielhas boètas de pintura a mantat roselhadas, una cobèrta de l'armada ja plan arnada, una capòta, amb un parelh de guètas regdas coma la justícia, una lessivusa amb pelhòs dedens (rotladis en espècias de tripas bluas o neras, sensadis servir de pèças andà pedaçar la farda), un banelon espoticat, tròces de carrèus (plan dangerosis andals mevis dits). E un quadre vueit, lançòls traucadis, un paraploja esquicàt, rèstas d'escautas de lana... E qué te sai encara ? Eimaginatz-vos se quin univers fuc aquò andà l'imaginacion de la mainada qu'èra !

~~~~~

CRIDA

La tropa de la Comèdia Occitana Tolzana, cèrca un comedian amator, per jogar un jovent, d'edat entre 18 e 45 ans... que se poiria despatolhar en occitan. Es pro URGENT !

Contacte : Bernard BEAU - VIGNOL 05 34 66 01 28 / 06 17 50 03 63

Istòria de mots d'Alan Vidal

Semal. Es aquel recipient de fusta, que servís a carregar les rasims quichats amb la maça. Ven del latin vulgari *sauma* o *salma* que designa una carga. Normal, una semal sustot quand es plena e plan quichada es realament una carga pesuga que cal dos òmes, amb les pals semalièrs, per la portar.

De notar qu'es la mèma rasiga per *sauma* o *saumièr*. Totes pòrtan pes.

Una semal conten a pus près un cinquantenat de litres. Una granda capacitat en rapòrt a un panier o un ferrat. Tanben per exprimir una gròssa quantitat, tornam trobar la semal al sens figurat dins expressions coma "plaure a semals", o "amassar favas (o autras causas) a semals"

Las semals an mercat nòstra contrada, coma per exemple : Rivèl de las semals, le Semalièr comuna de Sant Joan del Falgar.

Mièg-muèg. Coma son nom ac indica es la mitat d'un muèg, (*muid* en francés) una barrica que fa un pauc de cap a 400 litres. Del latin *modius* qu'èra una mena de barrica que servissiá de mesura (sustot le blat).

Malhòl. Es une vinha jove. Curiosament vendriá del latin *malleus*, un martèl. Quin rapòrt ?

Quand se planta una vinha, se bota en tèrra un bròc (un tròc de sarment) pel boturar.

Se al bròc s'i daissa un talon (un pauc de boès de l'an d'abans) sembla a un martèl ; atal, aquel bròc per similitud s'apèla un malhon. Un malhòl doncas es un endreit plantat de malhons. Per extension un malhòl es vengut una vinha jove en general.

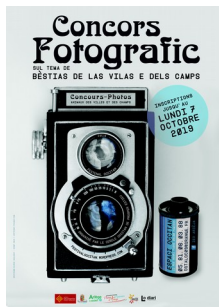
Paissèl. Es un tròc de boès plantat en tèrra e que servís a sosténer una planta o un aibre jove. Ven dirèctament del latin *paxillus* qu'a le mème sens.

Ne son derivats le vèrb paisselar e le nom paissèla. Una paissèla es una restanca margada, entre autras causas, amb paissèls. Paisselar se ditz quand òm planta paissèls, coma paisselar las tomatas per exemple. Pels peses puslèu que paissèls val mès ramas. Tanben les peses se paissèlan pas mas se raman. Se dison ramairas, las monjas qu'an besonh de ramar.

Les dictionaris associats

Concors fòtos

Coma cada an, dins l'encastre de son Festenal occitan, le Cercle Occitan Prosper Estieu de Pàmias organiza un concurs fotografic a gratis sul tèma « Bèstias de las vilas e dels camps ».

Las fòtos deuràn respondre al tèma causit e deuràn èsser acompanhadas d'un tèxt que descriurà lo sentit del candidat al moment de la presa de la fòto. Pòt èsser una frasa, un tèxt de mens de 15 linhas o un tròc de poèma. Lo tèxt pòt èsser escrit dins la lenga a la causida de l'autor (amb revirada en francés o occitan).

Cada participant poirà fornir fins a doas fòtos al maximum. Seràn al format 20x30, en color o negre e blanc o sépia. Totas las fòtos presentadas seràn expausadas a la Mediatèca de Pàmias del 14/10 al 18/11/2019.

Le règlament complet es disponible a l'Espaci occitan a Pàmias, per telefon al 05.81.06.03.88, per mèl a ostaloc09@orange.fr o sus <http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

Ditas ancianas de Joan-Pèire Salvat

*Molinièr, molinièr de l'òrta,
Arrèsta-me la gossa tòrta
Que le nas se m'empòrta.*

